

หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน

ท่าด้วยการประเคนปริญญา

ให้..ไทเกอร์ วูดส์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (กระเสือกกระสนมากหน้าไป) มอบปริญญาเอกให้ไทเกอร์ วูดส์ ก่อให้เกิดความฉงนงงอึ้งปมมกได้หลายแบบ ตั้งแต่อย่างเบาๆ ว่า “นี่มันไม่มีอะไรจะทำกันแล้วหรือ” อันที่จริงเรื่องนี้ก็น่าต้องถึงกับประหลาดใจกันจนเกินไป เพราะยิ่งกว่านี้ก็ทำได้ในเมืองไทย และด้วยความภาคภูมิใจด้วย

คงมีคนไม่น้อยอยากให้ไทเกอร์ วูดส์ เป็น “คนไทย” ซึ่งก็ไม่ใช่เพราะอะไรอื่นนอกจากอยากให้อะไรก็ได้ (อะไรก็ได้จริงๆ สะ) ที่ “ไทยๆ” เป็นที่เชิดหน้าชูตาในระดับโลก โดยเฉพาะในยุคที่กีฬาเป็นศักดิ์ศรีของชาติ และกีฬานานาชาติเป็นเสมือนแบบจำลองสงครามศักดิ์ศรีระดับชาติ โดยมีนักกีฬาเป็นตัวแทนของชาติ เรื่องไทเกอร์ วูดส์ ก็หนีไม่พ้นเรื่องน้ำเน่าเดิมๆ เกี่ยวกับอัตลักษณ์แห่งชาติ ในรูปแบบพิลึกๆ หน้อยเท่านั้น

ชาติที่ไขว่คว้าหรือจินตนาการขึ้นเองกับอะไรก็ได้สักกระดกให้ตัวเองได้มีที่ทางในเวทีโลก ให้คนรู้จัก น่าจะเป็นชาติที่มีปมด้อยอย่างสาหัสและขาดสติ การไถ่รางวัลมาจกกรวาลกับเหรียญทองโอลิมปิกจึงเป็นไอ้สอทิพย์มาชุบชีวิตชาติที่รื้อร่ำกับการอยากได้หน้าในโลกที่มีชาติอื่นๆ มากมายที่ “เก่ง” กว่า หรือเป็นที่รู้จักมากกว่า

กรณีไทเกอร์ วูดส์ ควรเป็นกรณีตัวอย่างให้มีการตั้งสติ สืบ ปัญหา สมาน กัญว่าอัตลักษณ์เป็นคนละเรื่องกับเชื้อชาติทางชีววิทยา ไม่ว่าจะมีการถกเถียงกันในรายละเอียดซับซ้อนเพียงใด หลักสำคัญที่ต้องทำความเข้าใจกันเบื้องต้นก่อน

ก็คือ อัตลักษณ์เป็นเรื่องทางสังคมวัฒนธรรม ในขณะที่เชื้อชาติหรือที่ใช้อุปมาอุปไมยกันว่า “เลือด” เป็นเรื่องทางชีววิทยาที่ไม่เกี่ยวข้องกันเลยทีเดียวกับอัตลักษณ์ทางชนชาติหรือทางอะไรก็ตาม

ไทเกอร์ วูดส์ จึงไม่ได้เป็นอะไรมาเกินไปกว่าคนอเมริกัน (ผิวดำ) ผสมเอเชีย ที่เล่นกอล์ฟเก่ง ที่คนไทยชนชั้นกลางในเมือง (ที่อาจรู้หรือไม่รู้เรื่องกอล์ฟก็ได้) บ้าคลั่ง

ควรสังเกตด้วยว่าไม่ใช่ใครก็ได้ที่มี “เลือด” ไทยปะปนแล้วจะมีการ “นับรวม” ทางอัตลักษณ์ พูดง่ายๆ คือ คนเด่นคนดังแล้วเท่านั้นแหละ ที่เราจะไป “นับญาติ” ด้วย เหมือนกับที่เราไม่ชอบนับญาติคนจน

อัตลักษณ์แห่งชาติที่ทะยานโหดช่วงในรูปแบบผ่านการนับญาติคนมีชื่อเสียงระดับโลกอย่างนี้ จึงมีลักษณะเลือกปฏิบัติในตัวเอง “ชาติ” ในจินตนาการแบบนี้จึงไม่ได้หมายถึงการจินตนาการไปถึงคนอีกมากมายที่อยู่ในชาติเดียวกันอย่างมีรากฐาน

โลกาภิวัตน์และการขีดข่วนรุกรานทางกีฬาขูดนิยม (ที่เก่งและโคตรรวย) ของโลก รวมทั้งกีฬาที่กลายเป็นไลฟ์สไตล์ที่แสดงตัวตนของชนชั้นกลาง ทำให้จินตนาการนี้หกละเม่นตึงกลายเป็นการฝันอยากถึงคนที่เป็นที่ชื่นชมยกย่องไปทั่วโลกซึ่งบังเอิญมีแม่เป็นคนไทยมาเป็นส่วนหนึ่งของยี่ห้อคนไทย เพราะมันง่ายดี

การอ้างว่าเป็นปริญญาทาง “วิทยาศาสตร์

การกีฬา” เป็นแค่ความบัดซบทางปัญญาที่ไขว่คว้าหาความอยากที่จะทำอะไรก็ได้ที่จะได้ไปเกี่ยวข้องให้เป็นข่าวกับคนดังระดับโลกที่มี “เลือดไทย” เหมือนตัวเอง

กีฬา คือ อะไร และอยู่ในปริมาตรใดกันกับ “ความรู้”

ในหลายๆ สังคมในอดีต กีฬาหรือการฝึกกายถือเป็นศาสตร์หนึ่งของชนชั้นปกครองหรือกระทั่งปราชญ์บัณฑิตนักบวช ที่ฝึกฝนกระทำไปพร้อมกับการพัฒนาทักษะทางสมองและจิตใจด้านอื่นๆ ให้รอบด้าน

แต่กีฬาในปัจจุบันอยู่ในโลกธุรกิจพาณิชย์ การกดขี่เอารัดปล้นแรงงานในโรงงาน การใช้วัตถุดิบ ทรัพยากร การบริโภคทางสัญชาตญาณ และการแข่งขันอย่างเมามันบ้าคลั่ง แม้การเล่นกีฬาจะมีความดีในตัวเอง แต่เราไม่อาจไร้เดียงสาไปกับบริบทที่ซับซ้อนของกีฬาอันมีอิทธิพลมหาศาลต่อโลกทุกวันนี้

“วิทยาศาสตร์การกีฬา” จะคืออะไรนักหนา ก็ช่าง เพราะเดี๋ยวนี้อะไร ก็สถาปนาตัวเองเป็น “ความรู้” ได้ แต่การวิ่งไล่แจกปริญญากับคนตีกอล์ฟ เตะบอล ชกมวย ผู้เล่นเพื่อชื่อเสียงและเงินทองอันอยู่บนฐานของความทะเยอทะยานโลกจืดส่วนตัว (ซึ่งไม่ได้หมายความว่า ศาสตร์อื่นๆ ไม่ได้มีคนที่มีแรงผลักดันอย่างนี้อยู่) ช่างดูจาตลันดี และจริงๆ แล้วก็ไม่ได้มีตรรกะปรัชญาเบื้องหลังอะไรสักผงธุลีในการให้ปริญญาเนี่ยอยู่แล้ว

ประเด็น คือเราไม่อาจมองกีฬา และในที่นี้ “กอล์ฟ” โดยตัวของมันเองว่า คือ การใช้ไม้ตีลูกลงหลุมอย่างมีระดับ และยิ่งไปกว่านั้น สนามกอล์ฟถูกสร้างขึ้นและดำรงอยู่อย่างเกี่ยวพันกับเรื่องการตัดไม้ทำลายที่เกษตรกรรมและการใช้ทรัพยากรน้ำที่ชาวนาไร่ปลูกข้าวอย่างมหาศาล

มีความหมายอันสำคัญอะไรเล่าอยู่ในชื่อและการก่อตั้ง “มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์” ในประเทศปลูกข้าวเป็นหลักอย่างไร

เราไม่ต้องถึงกับคาดหวังให้มหาวิทยาลัยทางด้านการเกษตรแสดงที่ท่าหรือมีจุดยืนอะไรกับเรื่องการสร้างและบำรุงรักษาสนามกอล์ฟ การมีสนามกอล์ฟบ้างในประเทศ ที่ไม่ได้เบียดเบียนทรัพยากรที่ดินและน้ำก็ไม่ได้ถึงกับเป็น

เรื่องเลวร้ายอะไร และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เองก็มีสนามกอล์ฟของมหาวิทยาลัย

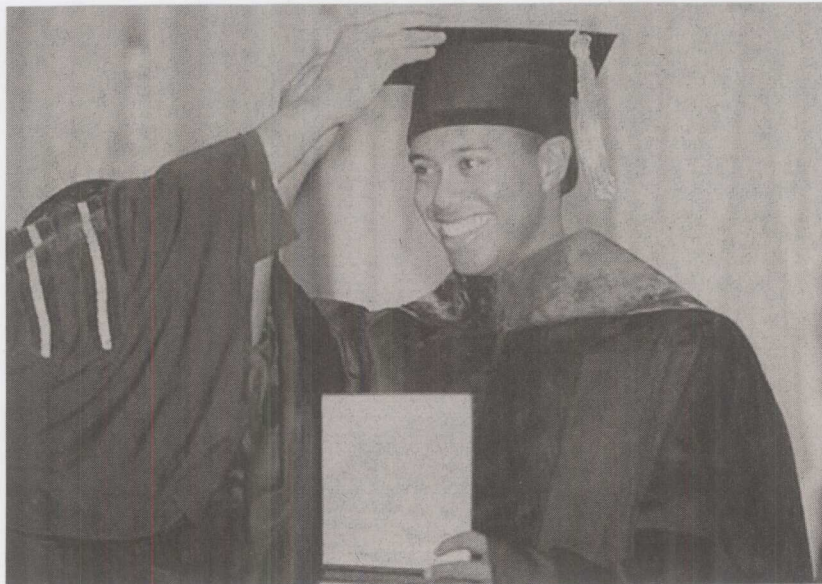
แต่การออกมาอย่างไม่ประสีประสาจับนัยทางการเมืองและศีลธรรมทางสังคมของสถาบันขนาดนี้ นั้นไม่ใช่แค่เรื่องตลกโง่ๆ อีกเรื่องหนึ่งของสังคมไทย

การแทบจะเข้าไปถวายปริญญาเอกให้นักกอล์ฟเยอห์ฮังอาแด่ได้คนหนึ่ง ที่ข้าราชการว่ามีท่าทีไม่อินดีอินร้าย และไม่ให้เกิดสถาบันที่ทำอย่างนี้ยิ่งเหลือเกียรติให้เกรงใจอีกหรือ

นี่ยังไม่ต้องพูดถึงการที่นักกอล์ฟคนนี้เป็นฟรีเซ็นเดอร์ด้วยค่าตัวเป็นร้อยล้านให้กับบริษัทในสังกัดที่แรงงานในประเทศโลกที่สามอย่างเลวร้ายที่สุด

ถึงใครจะชอบหรือคลั่งไคล้ไทเกอร์ วูดส์ ในฐานะนักกอล์ฟชั้นเยี่ยมของโลกก็ควรจะเป็นแค่ในระดับบุคคลโลกิยชน ในระดับทางสังคมที่กว้างและลึกไปกว่านั้น นายวูดส์เป็นหนึ่งในบรรดาใครต่อใครอีกมากมายที่ได้และคัดดวงประโยชน์จากความสามารถส่วนตัวจากความสำเร็จกีฬาและธุรกิจการค้าระดับโลก โดยไม่ยั้งหรือมิดีทางมนุษยธรรมของผลประโยชน์ที่แวดล้อมตัว

เอง

มหาวิทยาลัยหรือสถาบันที่อยู่ในการบริหาร
ของกลุ่มคนที่ใช้อำนาจไปในทางมั่งงายและบ้อง
ตันจึงต้องตกอยู่ในบ่วงกรรมรวมของสังคมอย่าง
ช่วยไม่ได้

แต่โดยนัยทางสัญลักษณ์ที่น่าสลดก็คือ การ
ยอมสยบศิโรราบของเกษตรดอกลีฟ โดยมหา
วิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สถาบันที่ควรจะต้อง
สร้างองค์ความรู้ การศึกษาวิจัย การสอนอย่างมี
มโนธรรมและให้ความสำคัญความเคารพกับ
การเกษตร (โดยเฉพาะการเกษตรทางเลือกอื่นๆ
ที่ไม่ใช่กระแสหลัก) อันเป็นวิถีชีวิตจิตใจโลก
ทัศน์การยังชีพหลักของสยามประเทศ มาตั้งแต่
ยัง ไม่มีประเทศไทยและคนไทยที่ยึดเย็ดความ
เป็นไทยให้คนดังเพื่อสนองตัณหาความยากดัง
(และปมด้อย) ของตัวเอง

มุกหอม วงษ์เทศ